

SCHWERTSKÝ KONSENZUS – zásady 3k3p kresťanskej náboženskej výchovy v školách

Preložili Andrea Blaščíková a Martin Vašek.

Schwertský konsenzus sumarizuje diskusie a výsledky konferencie „New bottle, old wine? A New Perspective on Political Issues in Religious Education“ [Nová nádoba, staré víno? Nový pohľad na politické otázky v náboženskej výchove], ktoré sa konalo v marci 2022 na Katolíckej akadémii vo Schwerte. Konsenzus sa skladá zo šiestich zásad (3k3p), ktoré zohľadňujú politické aspekty náboženskej výchovy.

Kontroverzne

V rámci náboženskej výchovy by sa malo kontroverzne diskutovať o otázkach, ku ktorým existujú rozdielne postoje v teológii, cirkvi a spoločnosti. Podmienkou je, aby tieto postoje neboli v rozpore s ľudskými právami, ani s vedeckými poznatkami, ktoré boli získané na základe príslušných kritérií racionality, metodológie a argumentácie. Mali by sa zväziť kontroverzie *ad intra* (t. j. vnútronáboženská a medzináboženská rozmanitosť náboženských tradícií), ako aj kontroverzie *ad extra* (medzi náboženskými a sekulárnymi svetonázormi).

Kriticky

Pri iniciovaní a realizácii procesov náboženskej výchovy by sa malo (seba)kriticky uvažovať o mocenských vzťahoch a sociálnych ideológiách, aby bolo možné rozpoznať závislosti a sociálne nerovnosti a účinne im čeliť. Z toho vyplýva aj nutnosť artikulovať kritiku, námietky a protest proti existujúcim náboženským, sociálnym, psychickým a na prirodzenosť sa odvolávajúcim mocenským vzťahom a ich previazanosti.

Konstruktívne

Náboženská výchova by mala povzbudzovať žiakov tým, že do výchovno-vzdelávacieho procesu vnesie perspektívu nádeje spojenú s ohlasovaním Božieho kráľovstva ako kontrafaktuálnu perspektívu interpretácie reality. Sprístupňuje ju a pýta sa na jej opodstatnenosť. Anticipuje a pripomína biblické predstavy spravodlivosti, ktoré otvárajú vizionárske perspektívy budúcnosti „proti každej nádeji“.

Postojovo

V rámci náboženskej výchovy je potrebné zaujať určité (reflektované) postoje, keďže náboženská výchova by mala byť v súlade s biblickou tradíciou koncipovaná ako obhajoba marginalizovaných. Učiteľky a učitelia by mali transparentne vyjadriť svoj vlastný postoj a zároveň ponúknuť žiakom priestor na kritickú reflexiu, aby sa mohli k tomuto postoju vedome vzťahovať. Táto základná konštelácia umožňuje čeliť osobnej, štrukturálnej, inštitucionálnej a existenciálnej presile.

Participatívne

Pri náboženskom vzdelávaní by sa malo plne zohľadniť osobné zázemie žiakov, ich zdroje a perspektívy a mala by sa podporovať ich participácia na vzdelávacom procese. Mali by sa naučiť, ako sa môžu podieľať na živote spoločnosti v súlade s vlastným náboženským alebo svetonázorovým presvedčením. Zároveň musia byť konfrontovaní so skutočnosťou, že z kresťanského hľadiska sa ich spoločenská účasť musí orientovať na myšlienky mieru, spravodlivosti a zodpovednosti za stvorenie.

Prakticky

Náboženská výchova by mala byť orientovaná na prax, pretože náboženstvá sú praktické. Okrem toho, že sa zaoberá náboženskými vnímaním a interpretáciou sveta a kriticky ich hodnotí, má tiež sprístupňovať formy žitého náboženstva. Iba zapojením sa do duchovnej praxe a (nábožensky motivovaných) sociálno-politických akcií môže náboženská výchova – prostredníctvom individuálneho a kolektívneho konania – otvoriť cesty k zmene spoločnosti a k jej spravodlivejšiemu utváraniu.

